

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum causa, & obiectum odij sit malum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

Super questionis viigesimanae articulum primum.

I N art. 1. q. 9. nota tria Nourit. primò in titulo, q. bis dicitur obiectum & causa odii, scilicet cum enumerantur articuli, & cum proceditur ad primum. Ex hoc enim, & primò argu. in-

nifelle habes malum

no solum obiectum

sed causam & odii.

Secundo, in corpo-

re, qd similitudo

inter appetitum na-

turalem, & anima-

lem sibi intelliga-

re, scilicet propor-

tionalter secundum

naturas inanimato-

rū & animatōrū. In

illis. n. ut in q. 23. di-

cū est, id est confo-

nantia, & disfon-

antia, in illis aliud:

scilicet in illis confor-

nia propria, in

illis est actus appeti-

tius. Tertio, in re-

sponsione ad pri-

mum, quod confitit

in hoc, qd obiec-

tum, & causa odii

non est malum sim-

pliciter, sed malum

huius, quod est quid

dam ens, quod non

est malum huius in-

quantum ens, quia

non conuenit, sed in-

quantum tale ens,

quia sic repugnat.

Percutens enim me

quidam ens est re-

pugnans mihi, non

inquantum ens, sed

solum inquantum

talē, scilicet offendens

me scilicet aqua est ma-

la ignis, inquantum

talē, non inquan-

tum ens.

Circa eundem pri-

num articulum du-

bium occurrit de ex-

planatione odii. qd

scilicet est disfon-

antia ad apprehe- nū

re, & per conseque- nū

ntiam, & per conseque- nū

ntiam, & & odium

Et odium quidem

oppositi amori con-

cupientis, in nomi-

natum est: & po-

test vocari odium

abominationis. O-

dium vero opposi-

tum amori amici-

ta, odium inimici-

ta vocatur. Et sicut,

qua amare est uelle

bonum aliqui, duo

ex parte obiecti includit, sly, bonum, & ly, alicuis ita in odii obie-

cto duo clauduntur, s. malum & persona. Quia si ait amor ami-

citiae & concupiscentiae uniformiter se habent ad utrumq. s. p modū

affirmationis, seu colōnatiæ, odii tñ inimicitia, & odium abomi-

natiæ disfamiliter se habent ad hēc. nā odii inimicitia hēc se ad pio-

SED CONTRA est, quod Dion. dicit 4.c.* de diuin no. qud propter amorem boni omnia agunt quæcumque agunt.

RESPON. Dicendum, qd omne agens agit propriæ finem aliquid, ut supra dictum est: finis autem est bonum desideratum, & amatum unicuique. Vnde manus est, quod omne agens, quodcumque sit, agit quæcumque actionem ex aliquo amore.

A D. PRIMVM ergo dicendum, qd obiectio illa procedit de amore, qd passio in appetitu sensitiuo existens: nos aut loquimur nūc de amore cōiter accepto, prout comprehendit sub se amorem intellectualem, rationalem, animalem, naturalem: sic. n. Diony. log. tur de amore in 4.c.* de diu. no.

A S E C U N D U M dicendū, qd ex amore, sicut iam dictum est, cātūr & desideriū, & tristitia, & delectatio, & per consequētē oēs alia passiones. vñ oīs actio, qd procedit ex quaqt̄ passione, procedit ēt ex amore sicut ex prima cā: unde nō superfluit alia passiones, quæ sunt causæ proxima.

A D. 111. dicendū, qd odii ēt ex amore cātūr, sicut* iñfra dicit.

QVAESTIO XXIX.

De odio, in sex articulos diuisa.

D E INDE considerandū est de odio.

E T CIRCA hoc quæruntur sex.

¶ Primò, Vtrum causa, & obiectum odii sit malum.

¶ Secundò, Vtrum odium causeatur ex amore.

¶ Tertiò, Vtrum odium sit fortius, quam amor.

¶ Quartò, Vtrum aliquis possit habere odio scipsum.

¶ Quintò, Vtrum aliquis possit habere odio veritatem.

¶ Sextò, Vtrum aliquid possit haberi odio in uniuersali.

A R T I C U L V S P R I M V S.

Vtrū causa, & obiectum odii sit malum.

A D PRIMVM sic proceditur.

Vf, qud obiectum, & causa

nam per modum negationis & dissonantia, ad malum uero per modum affirmatiois & consonantia odium autem abominationis ecceperfo, ad personam se habet per modum affirmatiois & consonantia, ad malum autem per modum negationis & dissonantia. Cum n. aliquis odit flagella, & familia, illis quidē dif-

fonat, & ea ab affectu suo abnegat; seipsum autem, uel alterū, cui illa nollet, affrmat in affectu, eique conformat. Ecōtra uero, cū odit quis hominem, ipsi quidē a suo affectu abnegat illi; dissonat sed malis illis consonat, affirmatque illa suo affectu. uult. n. illi malum. Et si diligenter perfratus fueris, uidebis qd dissimilitudo ista non variat dissonantiam odii a malo obiecto & causa: quoniam utrobius id quod hēt rōnem mali obiecti & causa odii, abnegatur ab affectu & dissonantiam in odio inimicitia persona habet rationem mali obiecti & causa. Et

q. 26. ar. 1.

in odio abominationis non persona, sed

res mali habet rationem mali obiecti &

causa: sicut in amore amicitia, obiectum

amatum est amicus:

& in amore concipi-

entia est res concu-

pita. Vnuerfaliter igi-

tuodum est disso-

nantia a malo obiec-

to, quia oportet ma-

lum obiectum esse

odium habitat: sed

quia diuersum in u-

troque odio consti-

tuitur obiectū, quia

unius persona, alterius

res, uarietas ap-

paret, sed non est. uñ

inimicitia non restat

quod odium con-

sonat malo obiecto,

sed quod tamē disso-

nat ab inimico, ut co-

sonat malis illis, un-

de testatur magnam

dissonantiam obiec-

ti. Nec fallaris, au-

dienis odium abomi-

nationis habere pro

obiecto rem, non per

sonam: & putes pro-

pereat matrem non

ali odio habere fi-

lias, quibus optat

mortem, uel quia

non potest dare eas

nuptrui, uel quia de-

spicitur a iuro suo p-

terea, in similibus

enim non habentur

odio personæ ut per-

sonæ, sed ut res: unde

non est ad tales odii

inimicitia, sed abo-

minationis solius uite carum, quia repugnat dispositioni earum

uel secundum paupertatem, uel gratiam cum uiro, uel aliquid

huiusmodi, in cuius signum nihil mali illis uellent, curis oppo-

sitionis de odio inimicitia scribitur in secundo Retho. sed uitam tā

tum earum, ut rē eis contraria nolunt. Et quod in expteō mis

Prima Secunda S. Thom.

I &

QVAEST. XXIX.

& filia ad id, in ceteris que sunt dominii ad seruos, utri ad uxorem, & univerfalter ad omnes odio habitos, non ut perfone sunt, sed ut aliquid illius, quasi invenientia sunt, dicta intelligas. De personis enim & rebus formaliter, in quantum scilicet per persona & in quantum res, intellige, quae diximus de obiectis propriis utriusque odii. Nec obicias mihi, quod immemor supradictorum de incertitudine amoris amicitiae & concupiscentiae, nunc penes obiecta distinxerim utrumquod odium. Nostri enim quod bonum uno modo, utpote ex causa integrata: malum autem omnifariam, utpote ex particularibus defectibus dicitur. Constat autem, quod amor ex parte boni, & odium ex parte mali, se tenerit; propter quod non est mirum, si odia distin- guuntur ex persona vel re, ut obiectis propriis odii, amor autem non est sola habitudo ad perlonam & rem diversam debeatam in quo liber amore distinguitur, ut superius declaratum est.

secundum hoc unum ens estodibile alteri, & est inalum. & si non in se, in copartitione ad alterum.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut aliquid apprehenditur ut bonum, quod non est vere bonum, ita aliquid apprehenditur ut malum, quod non est vere malum: unde contingit quandoque nec odium malum, nec amorem boni esse bonum.

AD TERTIUM dicendum, quod contingit idem esse amabile, & odibile diversis, secundum appetitum quidem naturalem ex hoc quod unum & idem est conueniens unius secundum suam naturam, & repugnas alteri: sicut calor conuenit igni, & repugnat aqua. secundum appetitum vero animalium ex hoc, quod unum & idem appetit ab uno sub ratione boni, & ab alio sub ratione mali.

ARTICVLVS II.

Vtrum odium causetur ex amore.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod amor non sit causa odii. Ea namque ex opposito dividitur, naturaliter sunt simul, ut dicitur in praedicationis: sed amor & odium cum sint contraria, ex opposito dividuntur, ergo naturaliter sunt simul: non ergo amor est causa odii.

¶ Præter. Vnum contrariorum non est causa alterius: sed amor & odium sunt contraria, ergo &c.

Per *Super quæst. nigrae
ganonis articulatum
secundum.*

affectio animæ,

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, Amor consistit in quadam conuenientia amantis ad amatum; odium vero consistit in quadam repugnātia, uel dissonantia. Oportet autem in quolibet prius considerare quid ei conueniat, quām quid ei repugnet. Per hoc enim aliquid est repugnans alteri, q̄a est corruptuum, vel impedituum eius quod est conueniens: vnde necesse est, quod amor sit prior odio: & quod nihil odio habeatur, nisi per hoc, quod contrariatur conuenientia, quod amatūr, & secundum hoc, omne odium ex amore causatur.

AD PRIMVM ergo dicēdūm, quod in his quæ ex
opposito diuiduntur, quædam inueniuntur, quæ sunt
naturaliter simul & secundum rem, & secundum
rationem, sicut duæ species animalis, uel duæ species
coloris Quædam verò sunt simul secundum rationē,
sed unum realiter est prius altero, & cā eius, sicut pa-
ret in specieb. numerorum, figurarum & motuum.
Quædam verò non sunt simul nec secundum rem,

ARTIC. II. ET III.
nec secundum rationem, sicut substantia & accidentes.
nam substantia realiter est causa accidentis: & ens rationem prius attribuitur substantiae quam accidenti,
quia accidenti non attribuitur nisi in quantum est in
substantia. Amor autem & odium naturaliter quidem
sunt simul secundum rationem, sed non realiter: un
de nihil prohibet amorem esse causam odii.

AD 14. dicendum, quodamor & odium sunt contraria, quia accipiuntur circa idem; sed quia sunt de contraria, non sunt contraria, sed seinūcēm consequētia. Eiūdēm enim rationis est, quod ametur aliquid & odiatur eius contrarium: & sic amor unius rei, est causa quod eius contrarium odiatur.

AD TERTIVM dicendum, q̄ in executione prius est recedere ab uno termino, quam accedere ad alterum terminū: sed in intentione ē econseruo: ppter hoc n. receditur ab uno termino, ut accedatur ad alterum. motus autem appetitivus magis pertinet ad intentionem, quam ad executionem: & ideo amor est prior odio, cum utrumque sit motus appetitiū.

ARTICVLVS III.

Vtrum odium sit fortius, quam amor

¶ Super quest' uigesi-
manone arricchito
terremoto

AD TERTIVM sic procedi-
tur. Videtur, quododium sit

83. q.* Nemo est qui non magis dolorem fugiat, quam appetat voluptatem: sed fugere dolorem pertinet ad odium, appetitus autem uoluptrius pertinet ad amorem. ergo odium est fortius amore. ¶ 2 Præt. Debilius vincitur a fortiori: sed amor uincitur ab odio, qñ. amor cœuertitur in odium: ergo odium est fortius amore. ¶ 3 Præt. Affectione animæ per effectum manifestatur: sed fortius insitit homo ad repellendum odiosum, quam ad prosequendum amatum. sicut etiam bestias abstinent a delectabilib. pp verbera, vt Aug. introducit in lib. 83. q. ergo odium est fortius amore.

S E C O N D A. Bonū est fortius q̄ malum, quia malum non agit nisi uitrite boni, ut Dio. dicit c.4. de di. no.* sed odium & amor differunt s̄m differentiā boni, & mali. ergo amor est fortior odio.

R E S P O N S U M. Dicendum, q̄ impossibile est effectum sua cā esse fortiorē. Omne autem odium procedit ex aliquo amore, sicut ex causa, ut supra dictum est: * unde impossibile est, q̄ odīū sit fortius amore simpliciter, sed oportet ulterius, q̄ amor, simpliciter loquendo, sit odio fortior. Fortius n. mouetur aliquid in finem, q̄ in ea qua suntad finē. Recesus aut̄ a malo ordinatur ad cōsecutionem boni, sicut ad finem: unū simpliciter loquendo, fortior est motus animæ in bonum, quā in malum: sed tñ aliquād uideatur odīū fortius amore propter duo,

dam inuenitur, & rem
cum mutatio in alteritate confitat, magis ad mutationis ipsa
naturam accedit o-
diū, quam amor.
Et hēc ratio ponit
ur in litera, cum dicatur, quid repugnatius eius quod
odīt, magis percipiatur quam conuenienter amati. Ad
uertere secundo, quid secunda ratio & manifestar sensum con-
clusio[n]is principia-
lis huic articuli,
scilicet quid odium
non est fortius amo-
re, sed econtra-
fo: quid intelligi-
tur non de quoque;
odio relato ad que-
cunque amorem, &
econterio, sed de
conjugatis. Quilibet
enim amor habet